

SOSYAL, BEŞERİ VE
İDARİ BİLİMLER
ALANINDA AKADEMİK ÇALIŞMALAR - II
CİLT 4

Editör :
DR. ÖĞR. ÜYESİ
HASAN SELİM KIROĞLU

İmtiyaz Sahibi / Publisher • Yaşar Hız
Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • Eda Altunel
Editör / Editor • Dr. Öğr. Üyesi Hasan Selim Kiroğlu
Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Karaf Ajans

Birinci Basım / First Edition • © Haziran 2020

ISBN • 978-625-7858-05-2

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

The right to publish this book belongs to Gece Kitaplığı.
Citation can not be shown without the source, reproduced in any way
without permission.

Gece Kitaplığı / Gece Publishing

Türkiye Adres / Turkey Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak

Ümit Apt. No: 22/A Çankaya / Ankara / TR

Telefon / Phone: +90 312 384 80 40

web: www.gecekitapligi.com

e-mail: gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume

Sertifika / Certificate No: 47083

**Sosyal, Beşeri ve İdari
Bilimler Alanında
Akademik Çalışmalar -II**

Cilt 4

Editör

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Selim Kıroğlu

İÇİNDEKİLER

Bölüm 76

SİYASAL TOPLUMSAL ALGI VE YÜKSEKÖĞRENİM GÖRMEYE YÖNELTEN SEBEPLERİN ÖĞRENCİLERİN ÜNİVERSİTE DOYUMU ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ Berat AKINCI, Konuralp SEZGİLİ.....	1
---	---

Bölüm 77

ÇOCUK ve ERGENLERDE TRAVMA SONRASI BÜYÜME: SİSTEMATİK BİR DERLEME ÇALIŞMASI Büşra ŞEKERLİ, Yusuf BİLGE.....	13
--	----

Bölüm 78

ÖRGÜTSEL ADALETİN İŞGÖREN PERFORMANSI ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ AKADEMİK PERSONELİ ÖRNEĞİ Kenan KALYON, Cemal ÖZTÜRK.....	35
--	----

Bölüm 79

STRATEJİK İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ VE İŞVEREN MARKASI İLİŞKİSİ -İNSAN KAYNAKLARI ÇALIŞANLARI İLE BİR UYGULAMA- Cemile ÇETİN, Nihan ARACAGÖK	55
---	----

Bölüm 80

TÜRKİYE’DE HALKLA İLİŞKİLER VE SOSYAL MEDYA ALANINDA YAZILAN LİSANSÜSTÜ TEZLER ÜZERİNE BİBLİYOGRAFİK BİR ANALİZ Emel DEMİR ASKEROĞLU	75
---	----

Bölüm 81

TURİZM ÖN LİSANS EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ALGILADIKLARI STRES İLE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIKLARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA Emre ERGÜN	95
--	----

Bölüm 82

OTEL İŞLETMELERİNDE ÖRGÜTSEL GÜVEN VE ÖRGÜTSEL DAYANIKLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ANALİZİ Ersin ARIKAN, Emre ÇİLESİZ	107
--	-----

Bölüm 83

FİNTEK EKOSİSTEMİ: YAKLAŞIMLAR, TEKNOLOJİLER VE UYGULAMALAR/İŞ MODELLERİ

Esra BULUT 125

Bölüm 84

İNSAN, MEKÂN ve ZAMAN BAĞLAMINDA ARAÇ İLÇE MERKEZİNDE KİŞİLERE KARŞI İŞLENEN SUÇLARIN COĞRAFİ ANALİZİ

Evren ATIŞ..... 157

Bölüm 85

DİJİTAL İLETİŞİM ARACI OLARAK SOSYAL MEDYA PAZARLAMASI

Fatma ATIGAN 187

Bölüm 86

OSMANLI İSTANBUL'UNDA SOSYALLEŞME VE KÜLTÜR MUHİTİ OLARAK DİREKLERARASI

Fatma TUNÇ YAŞAR..... 203

Bölüm 87

DÜNYA'NIN EN İYİ DÜŞÜK MALİYETLİ HAVAYOLU İŞLETMELERİ

Fulya ODUNCU 225

Bölüm 88

SİLAHI KALEM, KALEMİ MAHVINA SEBEP BİR MUHALİF: ALİ KEMAL

Hacer GÖL..... 241

Bölüm 89

HAMMURABİ KANUNLARINDA AİLE HUKUKU

Hacı ÇOBAN 267

Bölüm 90

TURİZM ENDÜSTRİSİNDE İŞ YAŞAMININ KALİTESİ VE İŞ YAŞAM DENGESİ

Hakan ATAY 285

Bölüm 91

BELARUS CUMHURİYETİ'NİN AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLERİ

Halit HAMZAOĞLU 299

Bölüm 92

GENÇLERİN ORTA YAŞ VE YAŞLI KUŞAKLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ:
NEVŞEHİR ÖRNEĞİ
Hamza KURTKAPAN 315

Bölüm 93

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ İLE İLGİLİ ÖNEMLİ KAVRAMLAR
Hasan SERİN 331

Bölüm 94

KALKINMA AJANSLARININ BÖLGESEL KALKINMADAKİ ROLÜ:
TÜRKİYE UYGULAMASI
Haydar ALBAYRAK 341

Bölüm 95

TÜRKİYE SANAYİ SEKTÖRÜNDE ENDÜSTRİ 4.0 DİRENÇLERİNİN
SWARA YÖNTEMİYLE DEĞERLENDİRİLMESİ
Hüseyin ŞENKAYAS, Cahit İNCİOĞLU 375

Bölüm 96

İRAN EHL-İ HAK COĞRAFYASINA DAİR BİLGİLER
İbrahim KARACA 395

Bölüm 97

TÜRKİYE'DE ORMAN VE ORMANCILIK POLİTİKALARI I:
İLANINDAN İLGASINA KADAR 1920 BALTALIK KANUNU
İsmail ÖZER 407

Bölüm 92

GENÇLERİN ORTA YAŞ VE YAŞLI KUŞAKLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ: NEVŞEHİR ÖRNEĞİ

Hamza KURTKAPAN¹

¹ Doç. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, hamzakurtkapan@nevsehir.edu.tr

Giriş:

Türkiye'nin nüfusu hızla yaşlanmaktadır. Ülkemizde 21. yüzyıla girerken 3,5 milyon olan 65 yaş ve üzeri bireylerin sayısı 2020'ye gelindiğinde 7,5 milyonu aşmıştır (TÜİK, 2020). Bu sayının gelecek 30 yıl içerisinde iki katına çıkacağı ön görülmektedir. Nüfusun bu hızla yaşlanmasının bir takım sosyal yansımaları olmaktadır (Canatan, 2008; Şentürk & Ceylan, 2015; Kurtkapan, 2018). Örneğin gençlerin orta yaş ve yaşlı kuşaklara yönelik algı, tutum ve davranışları olumsuz etkilenmektedir. Bu çalışmada gençlerin kendilerinde yaşça büyük kuşaklarla ilgili düşünceleri ele alınmıştır. Araştırma gençlerin okurken orta yaş kuşaktakilerle aynı ortamda ders almayı, mezuniyet sonrası ilk yıllarda ise onlarla meslektaş olmayı nasıl değerlendirdiklerine odaklanmıştır. Ayrıca çalışmada gençlerin 65 yaş ve üzeri bireylere çeşitli hizmetlerde yasal olarak öncelik tanınmasına ilişkin görüşlerini belirlemek hedeflenmektedir.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) verilerine göre, 65 yaş ve üzeri bireylerin genel nüfus içerisindeki oranı, %9'lardan %20'lere doğru hızla yükselmektedir. Fransa gibi gelişmiş ülkelerde yaklaşık 120 yılda gerçekleşen nüfusun yaşlanması süreci, Ülkemizde 30 yıl gibi kısa bir sürede gerçekleşeceği ön görülmektedir. Demografik yapıdaki hızlı değişimin ülkemizde bireylerin sosyal ilişkilerini değiştireceği söylenebilir. Demografik dönüşüm pek çok sorunu yaşlı bireyler açısından değerlendirmeyi gerektirmektedir (Yazgan ve Kurtkapan, 2020). Bu genç, orta yaş ve yaşlı kuşak arasındaki ilişkilere nasıl yansıtacağı incelenmelidir. Demografik yapıda yaşanacağı dönüşümün gençlerin orta yaş ve yaşlı kuşaklarla ilişkilerini ve onlara yönelik tutum ve algılarının ne yönde etkilendiğinin kesitsel ve boyamsal düzeyde araştırılması gerekmektedir.

Günümüz genç nüfusunun önemli bir bölümünü üniversite çağındakiler oluşturmaktadır. Bu gençlerin yaşlıları zihinlerinde konumlandıkları yere dikkat etmek gerekiyor. Zira modern zamanlarda, gençlerde negatif yaş ayrımcılığı gibi olumsuz tutumlar yaygınlaşmaktadır (Palmore, 1990). Bireyler bazen yaşından dolayı sistemli bir biçimde dışlanmaktadır (Bond & Cabrero, 2007). Bu ayrımcılık türü en fazla çalışma yaşamında ve hizmet sunumunda görünmektedir (Gökçeoğlu Balcı, 2017; Altan ve Şişman, 2003). Bundan dolayı gençlerin meslek yaşamlarında yaşlı bireylerle birlikte çalışmaya nasıl yaklaştıkları önemlidir.

Her ne kadar ülkemizde kültürel olarak, gençlerde yaşlı büyüklere karşı saygı ve hürmet hakimken, nüfus içerisinde yaşlıların oranının fazla olacağı dönemlerde, yaşlılara saygının şimdiye oranla azalacağı söylenebilir. Türkiye'de Toplam nüfus içerisinde 65 yaş ve üzeri nüfusunun 15 yaş ve altı çocuk nüfusunu ilk defa geçeceği varsayılan 2040'lı yıllara dikkat etmek gerekmektedir. Bugünün üniversiteli gençlerinin, 2040 sonrasında 40'lı yaşlarda olacakları düşünüldüğünde, yaşlılarla ilgili şimdiki görüşleri

önemlidir. Zira 2040 ve sonrası dönemlerde yaşlılarımızı nasıl bir gelecek beklediğinin izleri bugünün gençlerinin düşüncelerinde saklıdır. Bu araştırmada Türkiye’de demografik açıdan kritik bir dönem olan 2040 ve sonrasında 40’lı yaşlarını oluşturacak olan şimdinin üniversiteli genç kuşağı ile ilgili çalışıldı.

Nüfusun Hızla Yaşlanmasının Kuşaklar Arası İlişkiye Yansıması

Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de nüfus hızla yaşlanmaktadır. Yaşlıların sosyal konumları bu dönüşümden olumsuz etkilenmektedir. Oğlak’a göre yaşlılar eskiye oranla giderek daha fazla yoksulluk, yalnızlık ve sosyal izolasyon ile karşılaşmaktadırlar (2018). Ayrıca yaşlılara yönelik negatif ayrımcılık da artmaktadır. Estes’e (2001: 40-44) göre gelişen yaş ayrımcılığı öncelikle bireylerin zihinlerinde başlamakta ve sonrasında topluma yaygınlaşmaktadır.

Yaş ayrımcılığı kuramı Robert Neil Butler tarafında geliştirilmiştir. Bireyin sırf yaşından dolayı sistemli bir biçimde sosyal dışlanmayla karşılaşmasını ve negatif davranışlara maruz kalmasını ifade etmektedir (Bond & Cabrero, 2007: 117; Palmore, 1990: 3-5; Powell, 2006: 75). Yaş ayrımcılığına sosyal hayatın pek çok alanında rastlamak mümkündür. Belli yaşın üzerindeki kimi zaman hem işe girerken hem de terfi edilirken olumsuzluklarla karşılaşmaktadırlar (Özdemir Ocaklı, 2018: 159). Bazen de belli bir yaştaki bireyler yeteneklerine ihtiyaç duyulmasına rağmen sağlık ve iş yapabilme durumları iyi olmasına rağmen emekli olmaya zorlanmaktadırlar. Endüstri alanının genç ve dinamik iş gücü istemesinin bunda etkilidir (Achenbaum vd., 1996; Macnicol, 2006: 6). Kapitalist toplum modelinde, bireyler üretimde etkin rol oynayabildiği oranda saygın ve değerlidirler. Yaşlıların gençlere oranla üretimde geri kalmaları onları dezavantajlı hale sokmaktadır. Devletin bazı haklardan yararlanabilmek için yaş sınırlaması getirmesi de başka bir yaş ayrımcılığı örneğidir (Marcoen vd., 2007: 12; Timonen, 2008: 154-16).

Yaşlıların görme, işitme ve genel görünüşleri itibari ile yetersiz oldukları varsayımı onların ayrımcılığa maruz kalmalarına nedenlerinden bazısıdır. Bundan dolayı kimi yaşlılar düşük kalite sağlık hizmet alabilmekte, hatta bazı sağlık hizmetlerinden mahrum bırakılmaktadır (Özdemir Ocaklı, 2018: 159). Yaşlılar sosyal ve ekonomik refah dağılımında ötekileştirilmektedir (Morgan & Kunkel, 2007: 11).

Toplumda gündelik yaşamın her alanında, evde, sokakta, otobüste ve hastanede yaş ayrımcılığı ile karşılaşılmaktadır. Şarkı sözlerinde, şaka ve esprilerde, fıkralarda ve televizyon programlarında bu ayrımcılığın örneklerine rastlanmaktadır (Morgan & Kunkel, 2007: 1-11; Powell, 2006: 75). Yaş ayrımcılığının modern batı tüketim kültüründe kurumsallaşmıştır. Bu kültürde çoğu zaman genç, güzel ve atletik olmak yüceltilmektedir. Yaşlılık ve yaşlanmış beden ise bozulmuşluğu ve kayıpları temsil etmektedir.

Gündelik dilde yer alan “yaşlı bunak”, yaşlı keçi” gibi bazı söz öbekleri bunu göstermektedir (Palmore, 1990: 5; Bond & Cabrero, 2007: 117).

Yaşlılara yönelik olumsuz yargıların temelinde, yaşlılar hakkında tek tip bir bakış açısı yatmaktadır (Ceylan, 2015: 70). Batı toplumlarında yaşlı ayrımcılığı çok fazla iken bizim toplumumuzda daha azdır. Bunun nedenlerinden biri toplumumuzda yaşlılara geleneksel olarak saygı ve hürmet gösterilmesidir (Özdemir Ocaklı, 2018, s. 159). Ancak kentleşmenin etkisi ile büyüklere saygının bizim toplumumuzda da giderek zayıfladığını belirtmek gerekmektedir.

Bizim toplumumuzda da yaygınlaşma eğilim gösteren yaş ayrımcılığıyla mücadele için Hukuki ve sosyal alt yapının hazırlanması gerekmektedir. Örneğin İsveç gibi ülkelerde 2008 yılından beri uygulanan sağlık bakımı ve sosyal hizmetler gibi alanlarda yaş ayrımcılığı yasağı benzeri düzenlemeler bizim ülkemizde de uygulamaya konulabilir (Gökçeoğlu Balcı, 2017; 87). Ayrıca gençlerin yaşlılara yönelik olumsuz düşünceleri tespit edilip çeşitli önlemler alınabilir.

Araştırmada Nevşehir’de okuyan 20’li yaşlarda bir grup üniversiteli gencin yaşlılara yönelik düşüncelerini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Katılımcılara üniversitede okurken ileri yaştakilerle birlikte aynı ortamda ders almalarına ve onların hocalık yapmalarına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Gençlerin mezuniyet sonrası ilk dönemlerde 60 yaş ve üzeridekilerle birlikte çalışmaya yaklaşımlarını belirlemek hedeflenmektedir. Ayrıca araştırmada gençlerin yaşlılara sunulan çeşitli hizmetlere ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Tespit edilen durumlara dair sosyal politika önerileri geliştirilmektedir.

Belirtilen amaçlar doğrultusunda çalışmanın temel problemi, çalışmaya katılan üniversiteli gençlerin yaşlılara yönelik algı ve tutumlarının ne olduğudur. Araştırmanın alt problemlerin ilkinde gençlerin yaşlılarla birlikte aynı ortamda ders işlemeyle ilişkin görüşleri sorgulanmıştır. İkincisinde katılımcıların 60 yaş ve üzeri hocalardan ders almaya dair düşüncelerine odaklanılmıştır. Üçüncüsünde katılımcıların mezuniyet sonrası ilk yıllarda 60 yaş üzeri bireylerle meslektaş olmaya ilişkin görüşleri irdelenmiştir. Araştırmanın dördüncü alt problemde ise katılımcı gençlerin yaşlılara ücretsiz toplu taşıma hizmetine ve sağlık kurumlarında yaşlılara öncelik verilmesine dair yaklaşımlarına bakılmıştır. Bahsedilen düşünceleri ortaya çıkarmak için katılımcılara evet/ hayır seçeneği altı adet soru sorulmuştur. Katılımcılardan sorulara verdikleri cevaplarının nedenlerini birer cümle ile yazmaları istenmiştir. Elde edilen veriler kategorik içerik analizine tabii tutulmuştur.

Araştırmada katılımcılara sorulan sorular:

1. Sınıfınızda 55 yaş ve üzeri bireylerin öğrenim görmesini ister misiniz? (Evet/ Hayır)

2. Üniversite 60 yaş ve üzeri hocalardan ders almak ister misiniz? (Evet/ Hayır)

3. Üniversiteden mezun olduktan sonraki çalışma yaşamınızın ilk yıllarında 60 yaş ve üstü çalışma meslektaşlarınızın olmasını ister misiniz? (Evet/ Hayır)

4. Toplu taşıma hizmetlerinin 65 yaş üstü bireylere ücretsiz olmasını onaylıyor musunuz? (Evet/ Hayır)

5. Hastane vb. sağlık kuruluşlarında 65 yaş üstü bireylere öncelik verilmesinin onaylıyor musunuz? (Evet/ Hayır)

Yöntem: Araştırmanın Türü ve Örneklemi

Araştırma Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi'nde öğrencilerle yapılmıştır. Araştırmada tanımlayıcı ve kesitsel tipte yürütülmüştür. Araştırma Şubat- Mart 2019 tarihleri arasında yapılmıştır. Bu araştırmanın evrenini Nevşehir'de 2018- 2019 Güz Döneminde lisans eğitimi gören 17-29 yaş aralığındaki bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu oluşturan 657 katılımcı, basit rastgele örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Katılımcılara ait demografik bilgiler, Tablo-1'de gösterilmektedir.

Tablo1: Katılımcıların Demografik Özellikleri.

Cinsiyet	f	%
Kadın	434	66,1
Erkek	223	33,9
Doğduğu, büyüdüğü yerleşim yeri		
Kır/köy	225	34,2
Kent	425	64,7
Cevap yok	7	1,1
Aile tipi		
Çekirdek Aile	576	87,7
Geniş Aile	71	10,8
Cevap yok	10	1,5
Toplam	657	100

Tablo 1'de görüleceği üzere, katılımcıların 434'ü (%66,1) kadın; 223'ü (%33,9) erkekten oluşmaktadır. Katılımcıların 425'i (%64,7) kent; 225'i (%34,2) ise kır/köy doğumlu olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların 576'sı (%87,1) çekirdek ailede; 71'i (%10,8) ise geniş ailede doğup büyüdüklerini ifade etmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, anket formu aracılığıyla elde edilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde, katılımcıların sosyal ve demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, aile tipi ve doğduğu büyüdüğü

yer) gibi tanıtıcı soruları yer almaktadır. İkinci kısmında ise katılımcıların yaşlı bireylerle birlikte eğitim alma, 60 yaş ve üzeri hocalardan ders alma ve mezuniyet sonrası ilk yıllarda yaşlılarla meslektaş olmayı isteyip istemedikleri sorulmuştur. Ankette gençlerin yaşlılara sunulan bazı kamu hizmetlerine ilişkin görüşlerine dair sorular da yer almaktadır. Araştırma öncesi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesinden 16.01.2019/1 karar tarihli Etik Kurul Raporu ve ilgili Fakülte yönetimleri ile katılımcılardan gerekli izinler alınmıştır. Öğrencilerle anket uygulaması sınıf ortamında yapılmıştır. Veriler, yüzde frekans grafikleri halinde paylaşılmıştır. Açık uçlu sorulara verilen cevaplardan elde edilen kod, tema ve kategoriler, bulgular kısmında tablolar halinde aktarılmıştır.

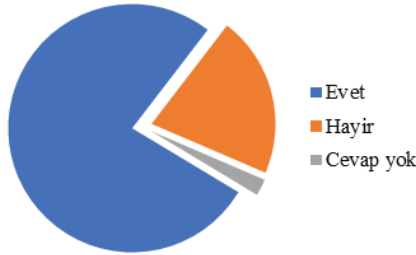
BULGULAR: “Yaşlılar beni yavaşlatır.”

Araştırmaya katılan 20-29 yaş aralığındaki bir grup gençlere uygulanan anket formundan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Nevşehir’de üniversite okuyan gençlerin yaşlı kuşaklarla ilgili düşünceleri birkaç düzlemde analiz edilmiştir. İlkinde gençlerin 55 yaş ve üzeri bireylerle birlikte aynı ortamda ders almaya ilişkin görüşleri incelenmiştir. İkincisinde gençlerin yaşlı hocalardan ders almaya ilişkin görüşleri değerlendirilmiştir. Üçüncüsünde katılımcıların mezuniyet sonrası ilk yıllarda 60 yaş üzeri bireylerle meslektaş olmaya ilişkin düşünceleri ele alınmıştır. Dördüncü düzlemde ise gençlerin 65 yaş ve üzerindeki ücretsiz toplu taşıma hizmeti ile bu yaştakilere sağlık hizmetlerinde öncelik uygulaması hakkındaki görüşleri değerlendirilmiştir.

Analiz 1: Gençlerin 55 Yaş ve Üzeri Kuşakla Birlikte Eğitim Almaya İlişkin Görüşleri

Araştırma kapsamında katılımcılara 55 yaş ve üzeri bireyler ile birlikte aynı ortamda ders işleme isteyip istememeleri sorgulanmıştır. Verilen cevapların frekans ve yüzdeleri Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Katılımcıların 55 yaş ve üzeri bireylerle aynı ortamda ders görmeyi isteyip istememe durumları

Grafik 1’de görüleceği üzere katılımcıların 497’si (%77) sınıfında yaşlı ileri öğrenciyi isterken 136’sı (%21) ise sınıflarında yaşlı ileri öğrenci is-

temediğini belirtmiştir. Bu soruyu 14 (%2) katılımcı cevapsız bırakmıştır. Katılımcılardan verilen evet ve hayır cevaplarının nedenlerini yazmaları istemiştir. Evet cevabını veren 497 katılımcının 203'ü (%40,8); hayır cevabı veren 136 katılımcının ise 48'i (%35,3) buna gerekçe belirtmiştir. Belirtilen gerekçeler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların 55 yaş ve üzeri öğrencilerle aynı ortamda ders görmeyi isteyip istememe durumları

<i>Cevap:</i>	<i>Gerekçe:</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>55 Yaş ve üzeri öğrenciler derslerde bizimle olabilir; Çünkü:</i>	Deneyim, tecrübe ve onların çeşitli bakış açıları faydama olur. Onlarla birlikte ders almak beni daha bilgili kılar.	75	36,9
	Öğrenme her yaştaki bireyin hakkıdır.	121	59,6
	Onlara daha iyi gelir.	7	3,5
Ara toplam		203	
<i>55 yaş ve üzeri öğrenciler derslerde bizimle olmamalı, çünkü:</i>	Anlama düzeylerimiz farklıdır, eğitim hızını yavaşlatır. Bundan dolayı ayrı sınıflarda olsunlar.	24	50,0
	Kuşak çatışması yaşanabilir. Akranlarım ile olsa daha iyi olur.	24	50,0
	Ara Toplam	48	
Genel Toplam		251	

Tablo 1'de görüleceği üzere 55 yaş ve üzeri öğrenci ile birlikte neden ders işleyebileceğini belirten 203 katılımcının 121'i (%59,6) buna eğitimin her yaştakinin hakkı olduğu; 75'i (%36,9) yaşı ileri bireylerin bilgi ve tecrübelerinin kendilerinin faydasına olacağını; 7'si (%3,5) ise ileri yaştakilerin eğitim almalarının onlara iyi geleceğini belirtmişlerdir. Diğer taraftan yaşlı öğrenciler ile aynı sınıfta ders işlenmemeli cevabı verenlerin 48'i buna gerekçe belirtmişlerdir. Bunların yarısı kuşak çatışmasını, diğer yarısı ise yaşlıların anlama düzeylerinin farklılığından dolayı eğitim hızının düşürebileceğini gerekçe göstermektedirler.

Analiz 2: Katılımcıların 60 Yaş ve Üzeri Hocalardan Ders Almaya İlişkin Görüşleri

Katılımcılara 60 yaş ve üzeri yaştaki hocaların derslerine girmesini isteyip istemedikleri sorulmuştur. Verilen cevapların frekans ve yüzdeleri Grafik 2'de gösterilmiştir.

Grafik 2. Katılımcıların 60 yaş ve üzeri hocalardan ders almayı isteyip istememelerine ilişkin görüşleri

Grafik 2’de görüleceği üzere katılımcıların 374’ü (%58) 60 yaş ve üzeri hocalardan ders almak istemediklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan katılımcıların 269’u (%41) 65 yaş ve üzeri hocalardan ders alabileceklerini belirtmişlerdir. Bunun nedenlerini sorulduğunda çeşitli gerekçeler dile getirilmiştir. Yaşlı hocalardan ders almak istemediklerini belirten 374 katılımcıdan 138’i (%37) buna bir gerekçe göstermiştir. Gerekçeler kategorik içerik analizine tabi tutulmuş ve sonuçlar aşağıda tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların 60 yaş ve üzeri hocalardan ders almayı isteyip, istememe nedenleri

	<i>Cevap: Gerekçe</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>60 Yaş ve üzeri hocalar derslere girmemeli, çünkü;</i>	Verimsiz olurlar.	34	24,6
	Gençlerin önü açılmalıdır.	28	20,3
	Bilgiyi yeterince aktaramazlar.	28	20,3
	Bilgiler güncel değil, bizi tam olarak anlayamazlar.	15	10,9
	Onların dinlenme zamanı gelmiştir	15	10,9
	Öğrenci ile iletişimleri zayıftır.	13	9,4
	Kuşak çatışması yaşanır.	5	3,6
	Ara Toplam	138	100
<i>60 Yaş ve üzeri hocalar derslere girmeli, vermeli, çünkü;</i>	Bilgi, birikim ve tecrübeye sahiplerdir.	151	
	Genel Toplam	289	

Tablo 2’de görüleceği üzere katılımcılardan 60 yaş ve üzeri hocaların derslerini girmemesi gerektiğini belirten 374 katılımcının ancak 138’i (%36,9) bu görüşlerine gerekçe belirtmişlerdir. Bu katılımcıların 34’ü (%24,6) 60 yaş ve üzeri hocaların verimsiz olacaklarını; 28’i (%20,3)

gençlerin önünü açılması gerektiğini; yine 28'i (%20,3) bilgiyi yeterince aktaramayacaklarını; 15'i (%10,9) bilgilerin güncel olmadığı ve gençleri tam olarak anlayamayacaklarını; yine aynı sayı oranda katılımcıda bu yaştaki hocaların dinlenme zamanlarının geldiğini; 13'ü (%9,4) yaşlı ileri hocanın öğrenci ile iletişiminin kötü olacağını; 5'i (%3,6) ise kuşaklar arasında çatışmaya neden olacağından dolayı yaşlı hoca istemediklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan bu soruya evet cevabı veren 269 katılımcıdan 151'i (%56,1) buna gerekçe olarak 60 yaş üzeri hocanın daha bilgili ve tecrübeli olduklarını bildirmişlerdir.

Analiz 3: Katılımcıların Mezuniyet Sonrası 60 Yaş ve Üzeri Bireyler ile Birlikte Çalışmayı İsteyip İstememe Durumu

Katılımcı gençlere üniversite bittikten sonraki meslek hayatlarının ilk yıllarında 60 yaş ve üzeri bireyler ile birlikte çalışmayı isteyip istemedikleri sorulmuştur. Verilen cevapların frekans ve yüzdeleri Grafik 3'de gösterilmektedir.

Grafik 3: Katılımcıların mezuniyet sonrası ilk yıllarda 60 yaş ve üzeri bireyler ile birlikte çalışmayı isteyip istememe durumu

Grafik 3'te görüldüğü üzere gençlere mezuniyet sonrası çalışma yaşamında 60 yaş ve üzeri bireyler ile birlikte çalışma arkadaşı olmak ister misiniz sorusuna katılımcıların 329'u (%51) evet; 312'si (%48) ise hayır cevabını vermiştir. Diğer bir ifade ile katılımcıların neredeyse yarısı hayır cevabı vermişlerdir.

Katılımcılardan cevaplarının nedenlerini birer cümle ile yazmaları istenmiştir. Katılımcıların 304'ü bu soruya verdikleri cevaba gerekçe belirtmişlerdir. Bu gerekçeler kategorik içerik analizine tabi tutulmuş sonuçlar Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. Meslek yaşamında 60 yaş ve üzeri bireyler ile çalışmayı isteyip istememe gerekçeleri

<i>Cevap: Gerekçesi</i>		<i>f</i>	<i>%</i>
Meslek yaşamında 60 yaş ve üzeri meslektaş istememe nedeni:	Aktif değıller, iş hızı yavaşlamıştır.	54	34,4
	Gençlerin önu açılır.	40	25,5
	Akranlarım olsa daha iyi olur.	24	15,3
	Emekli olsun ve dinlesinler.	15	9,6
	Kafa yapımız uyuşmaz.	13	8,2
	Dinamik çalışma arkadaşı isterim.	11	7,0
	Ara Toplam	157	100
Meslek yaşamında 60 yaş ve üzeri meslektaş ile çalışmayı istememeni nedeni:	Deneyim, bilgi ve birikimlerinden yararlanırım.	123	83,1
	Kafa yapısı uysun yeter.	10	6,7
	Yaşlıların da hakkıdır.	8	5,4
	Daha anlayışlı olabilirler.	7	4,8
	Ara Toplam	148	100
	Genel Toplam	305	

Tablo 3’de görüleceğı üzere mezuniyet sonrası, 157 katılımcı, 60 yaş ve üzeri bireylerle üniversite sonrası ilk yıllara meslektaş olmayı istememelerine çeşitli gerekçeler söylemişlerdir. Bu katılımcıların 54’ü (%34,4) yaşlıların iş hızlarının yavaşlığını gerekçe göstermişlerdir. Katılımcıların 40’ı (%25) ise gençlerin önu açılmasını; 24’ü (%15,3) akranları ile birlikte çalışmanın daha iyi olacağını; 11’i (%7,0) dinamik arkadaş istediğini; 15’i (%9,6) emekli olup dinlenmeleri gerektiğini ve 13’ü (%8,2) ise kafa yapılarının uymayacağını gerekçe göstermişlerdir.

Diğer taraftan “meslek yaşamında 60 yaş ve üzerindekiyle birlikte çalışmayı isteyip istememe” sorusuna evet cevabı veren 312 katılımcının 148’i gerekçe belirtmiştir. Bunların büyük bir kısmı (%83,1) bu yaştakilerin deneyim ve tecrübelerinden yararlanmayı gerekçe göstermişlerdir. Çok azı (%5,4) çalışmanın yaşlıların da hakkı olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca %4,8’lik (7 kişi, %4,8 $N_{\text{Gerekçelendiren}} = 148$) bir kesim ise yaşlıların daha anlayışlı olacakları için onlarla çalışmayı istediklerini belirtmişlerdir.

Analiz 4: Katılımcıların 65 yaş ve üzeri bireylerin sahip oldukları birtakım ayrıcalıklarla ilgili görüşleri

Araştırmaya katılan gençlerin yaşlılara hem toplu taşıma hizmetlerinin ücretsiz verilmesi hem de sağlık hizmetlerinde öncelik tanınması ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, 576’sı

(%92,1) yaşlılara toplu taşıma hizmetleri ücretsiz olmasını onayladıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların ancak 30'u (%6,3) bu soruya hayır cevabı vermiştir. Bu soruyu 11 (%1,7) katılımcı cevaplandırmamıştır.

Bu soruya verilen cevaplarına neden belirten 322 katılımcının gerekçeleri tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların toplu taşıma hizmetinin yaşlılara ücretsiz olmasına ilişkin görüşleri

Cevap:	Gerekeçe	f	%
<i>Toplu taşımada yaşlılara öncelik verilmeli çünkü,</i>	Yaşlılar güçsüzler ve onların ihtiyaçları var.	214	70,4
	Saygı ve hürmet gereğidir.	65	21,4
	Haklarıdır.	15	4,9
	Empati yapılmalıdır.	10	3,3
	Ara Toplam	304	
<i>Öncelik verilememeli çünkü,</i>	Öğrenciye ücretsiz olmalı, zaten yaşlıların parası var. Öğrencinin ise parası yoktur.	9	50,0
	Yaşlılar gereksiz ve keyfi kullanıyorlar.	9	50,0
	Ara Toplam	18	
	Genel Toplam	322	

Tablo 4'de görüleceği üzere yaşlılara toplu taşımanın yaşlılara ücretsiz olmasını onaylayan ve bunun gerekçesini belirten 304 katılımcının 214'üne (%70,4) göre yaşlılar güçsüzler ve desteğe ihtiyaçları var. Ancak 90'ı (%29,6) onlara empati, saygı, hürmet ve hak gibi insani erdemleri gerekçe göstermişlerdir. Diğer taraftan 18 katılımcı yaşlılara toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olmasının gereksizliğine gerekçe belirtmişlerdir. Bunların yarısı (9 kişi) ücretsiz toplu taşıma hizmetini yaşlıların yerine öğrencilere verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Çünkü onlara göre yaşlıların emekli maaşı vb. gelirleri bulunmaktadır. Diğer yarısı ise (9 kişi) yaşlıların ücretsiz toplu taşıma hizmetini gereksiz olarak kullandıklarını gerekçe göstermektedirler.

Ayrıca çalışmada yaşlılara sağlık hizmetlerinde öncelik verilmeli mi sorusu sorulmuştur. Katılımcıların neredeyse tamamı (608 kişi; %94) evet cevabını verirken; çok azı (29 kişi; %4,5) hayır cevabını vermiştir. Katılımcıların 10'u (%1,5) ise bu soruyu cevaplamamıştır.

Katılımcılarda yaşlılar sağlık hizmetlerinde neden öncelik verilmesi ya da verilmemesi gerektiği dair görüşleri birer cümle ile yazmaları istenmiştir. Verilen cevaplar analize tabi tutulmuş ve sonuçlar Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların sağlık hizmetlerinde 65 yaş ve üzeri bireylere neden öncelik verilmesi gerektiğine ilişkin görüşleri

<i>Cevap:</i>	<i>Gerekçe</i>	<i>f</i>	<i>%</i>
<i>Sağlık hizmetlerinde yaşlılara öncelik verilmeli, çünkü;</i>	Güçsüzler.	186	68,4
	Acil sağlık problemleri olabilir.	33	12,1
	Öncelik yaşlıların hakkıdır.	21	7,7
	Saygı ve hürmet gereği	32	11,8
	Toplam	272	
<i>Sağlık hizmetlerinde yaşlılara öncelik verilmemeli, çünkü;</i>	Herkes hasta zaten, ne gerek var	15	100
	Genel Toplam.	287	

Tablo 5’de görüldüğü üzere yaşlılara sağlık hizmetlerinde öncelik verilmesi gereğine gerekçe gösteren, 272 katılımcıdan 186’sı (%68,4) yaşlıların güçsüz oldukları varsayımıyla hareket ediliyor. Katılımcıların 33’ü (%12,1) onların acil sağlık problemleri olabileceği öne sürmektedir. Ancak 32’si (%11,8) onlara saygı ve hürmet gereği; 21’i ise (%7,7) bu tarz önceliklerin yaşlıların hakları olduğunu belirtmektedir. Diğer bir deyişle gerekçe belirten katılımcıların ancak beşte biri bu önceliğin yaşlılara saygı gereği ve onların hakkı olduğunu düşünüyorlar. Diğer taraftan yaşlılara sağlık hizmetlerinde öncelik verilmemesi gerektiğini düşünen 29 katılımcının 15’i hastaneye gelen herkesin hasta olduğundan dolayı yaşlılara ilave bir öncelik verilmesine gerek olmadığını ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmada 20’li yaşlardaki gençlerin yaşlılarla birtakım alanlarda yer almaları ve bazı hizmetlerde öncelik, hak ve indirim uygulanmasına ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Görüşlerine başvuru alan gençler, kendileri 40’lı yaşlara gelecekleri 2040 ve sonrası tarihte Türkiye’de her 6 kişiden birinin 65 ve üzeri bireylerin oluşturacağı öngörülmektedir. Zira 2040 yılında Türkiye’de yaşlıların oranı %16,3’e ulaşacağı varsayılmaktadır (TÜİK, 2020). Şimdilere oranla daha fazla yaşlı insanın sosyal hayata katılacağı bu dönemde yaş ayrımcılığı hiç de istenmeyecek bir durumdur. Şimdilerde üniversitede okuyan o dönemde 40’lı yaşlarda olacak gençlerin temel düşünce yapıları ortaya çıkarılmalıdır. Buna göre eğitim ve sosyal politikalar geliştirilmelidir.

Araştırma kapsamında katılımcıların beşte biri sınıflarında 55 yaş ve üzeri öğrencileri olması istemediğini belirtmiştir. Yaşlı ileri öğrenciler ile aynı sınıfta ders işlenmemeli cevabına gerekçe belirtenlerin yarısı kuşak çatışması, diğer yarısı ise yaşlıların anlama düzeylerinin farklılığı gerekçe göstermişlerdir.

Katılımcıların yarısından fazlası 60 yaş ve üzeri hocalardan ders almak istemediklerini belirtmişlerdir. Buna gerekçe olarak da onların verimsiz olacaklarını, bilgi aktarımında yetersiz kalacaklarını, bilgilerinin güncel olmadığını ve gençlerle iletişim güçlüğü çekeceklerini belirtmişlerdir. Diğer taraftan 60 yaş ve üzerindeki hocadan ders almayı istediğini belirtenler, yaşlı hocanın daha bilgili ve tecrübeli olduğunu belirtmişlerdir. Burada yaşlıları sosyal hayattan dışlamanın izlerine rastlanılmaktadır.

Araştırmada katılımcı gençlerin yarıya yakını gelecekte meslek hayatlarının ilk yıllarında 60 yaş ve üzeri bireyler ile birlikte çalışmayı istemediklerini bildirmişlerdir. Buna gerekçe gösterenlerin üçte biri yaşlıların iş hızını yavaşlatacağını gerekçe göstermiştir.

Araştırmaya katılanların büyük bir bölümü (%90'ın üzerinde) yaşlılara sunulan ücretsiz topluma taşıma hizmeti ile sağlık hizmetlerinde yaşlılara öncelik uygulamasını onayladıklarını belirtmişlerdir. Ancak her iki onaya gösterilen gerekçeler dikkat çekicidir. Katılımcıların dörtte üçlük kesimi, bu sosyal politika uygulamalarını yaşlıları güçsüz ve ihtiyaç sahibi gördükleri için onaylamaktadırlar. Ancak dörtte birlik kesim bu hizmetlerin yaşlıların hakkı olduğunu düşünmektedir. Araştırmaya katılan gençlerin yaşlıları güçsüz ve destek ihtiyacı olan bireyler olarak algıladıkları belirtilebilir. Ayrıca bu tarz uygulamalar gençlerin yaşlılara yönelik olumsuz algılarını pekiştirdiğine de dikkat etmek gerekebilir. Araştırmadan elde edilen görüşler aynı zamanda toplumda yaşlıların konum ve pozisyonları hakkında bilgi vermektedir.

Son söz olarak araştırma, gelecekte toplumumuzun yaşlılara karşı tutumunun nasıl olacağına dair fikir verme iddiası taşımaktadır. Açık uçlu sorularla gençlerin yaşlılara yönelik tutumlarına bakılan bu çalışmada gençlerde olumsuz tutum örneklerine rastlanılmıştır. Toplumuzu bekleyen demografik kriz dönemlerine hazırlık yapmamız gerekmektedir. Bu çerçevede lise ve üniversite ders müfredatlarına yaşlı hakları gibi konulara daha fazla yer verilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR:

- Achenbaum, W. A. (1996). Historical Perspectives on Aging. In R. H. Binstock & L. George (Eds.), *Handbook of Aging and the Social Sciences*, 4th ed. (pp.137-152). San Diego, CA: Academic Press.
- Altan, Ö. Z., Şişman, Y. (2003). Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar, *Kamu İş* 7 (2), 2-36.
- Bond, J. and Cabrero, G. R. (2007). Health and Dependency in Later Life, In Bond, J. Peace, S. Dittmann-Kohli, F. and Westerhof, G. (Ed.) *Ageing in Society: European Perspectives on Gerontology* (p. 113–141.), Los Angeles: Sage.
- Canatan, A. (2008). Toplumsal Değerler ve Yaşlılar, *Yaşlı Sorunlarını Araştırma Dergisi*, 1, 62-71.
- Ceylan, H. (2015). Yaşlılık ve Refah Devleti, İstanbul: Açılım.
- Estes, C. L. (2001). *Social Policy & Aging: A critical Perspective*, Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, Inc
- Gökçeoğlu Balcı, Ş. (2017). Sosyal Güvenlik Hakkı Açısından Yaşlı Bakımı, İstanbul: On İki Levha Yayınları.
- Kurtkapan, H. (2018). *Kentte Yaşlılık ve Yerel Yönetim Uygulamaları*, Ankara: Nobel.
- Macnicol, J. (2006). *Age Discrimination: An Historical and Contemporary Analysis*, Cambridge: Cambridge University.
- Marcoen, A., Coleman, P. G., & O’Hanlon, A. (2007). Psychological ageing. *Ageing in society*, 38-67.
- Morgan, L. A., Kunkel, S. (2007) *Aging: Society and the Life Course*, 3rd ed. New York: Springer.
- Oğlak, S., (2018) 21. Yüzyılda Yaşlanma ve Aktif Yaşlanma, *Temel Gerontoloji* (ed.) Canatan, A., Özmete, E., (ss. 222-238) Ankara: Hedef CS Basım Yayın.
- Özdemir Ocaklı, B. (2018). Yaşlı Hakları, Yaşlı Ayrımcılığı ve Etik, İçinde Özmete, E., (Ed.) *Yaşlılar İçin Sosyal Hizmet*, (ss. 153-162) Ankara: Hedef CS Basım Yayın
- Palmore, E. B. (1990). *Ageism: Negative and Positive*, New York: Springer Pub. Co.
- Powell, Jason, L. (2006). *Social Theory and Aging*. Lanham: Rowman and Littlefield Publishers.
- Şentürk, M. ve Ceylan, H. (2015). İstanbul’da Yaşlanmak ve Yaşlıların Mevcut Durumu Araştırması, İstanbul: Açılım Kitapevi.
- Timonen, V. (2008). *Ageing Societies: A Comparative Introduction*. Maidenhead, England, New York: Open University Press.
- TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2020). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019 Haber Bülteni, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567> adresinden 25 Mart 2019 tarihinde

edinilmiştir.

Yazgan Ç. Ü. & Kurtkapan, H. (2020). Yaşlı Bireylerde Yaşam Memnuniyeti ve Suç Korkusu Durumunun Belirlenmesi: Tanımlayıcı Bir Araştırma, *Firat University Journal of Social Sciences/Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1).